

PARTICIPACIÓ DELS METGES EN ELS ÒRGANS DE GOVERN

Comissió de l'Ordenació de la Professi6 Mèdica

(Document aprovat pel Ple del Consell de la Professi6 Mèdica de Catalunya, el 17 de març de 2008)

Membres de la comissió de treball competent en aspectes relatius a l'ordenaci6 de la professi6 mèdica del Consell de la Professi6 Mèdica de Catalunya:

Miquel Bruguera Cortada (president), Sebastià Barranco Tomás (vicepresident), Mateu Huguet Recasens (secretari), Olinda Anía Lafuente (IES), Miguel Ángel Berruezo Naval (MC), Eudald Bonet Bonet (COMG), M. Luisa de la Puente Martorell (Departament de Salut), Francisco del Baño López (UGT), Josep Espinasa Rifà (CAMFIC), M. Teresa Estrach Panella (UB), Eduard Jaurieta Mas (ICS), Albert Jovell Fernández (FBJL), Núria Martínez León (COMB), M. Àngels Martos Rodríguez (COMB), Xavier Mate García (CHC), Vicenç Jaume Mestre Saura (MC), Oriol Morera Miralta(UCH), Rosa Maria Pérez (COMLL), Antoni Roca Tutusaus (ACES), Javier Sobrino Martínez (CCOO), Josep M. Solé Poblet (COMT), Gustavo Andrés Tolchinsky Wiesen (MIR)

3

Índex

Pàg.

2	Introducció
3	Els òrgans de govern de les institucions sanitàries
3	Composició
4	Funcions
4	Característiques exigibles als membres dels òrgans de govern
5	Valoració de la situació actual
5	Convé que hi hagi presència de metges en els òrgans de govern de les institucions sanitàries?
6	Com podrien incorporar-se metges a les juntes de govern?
6	Característiques dels metges candidats a ser patrons o consellers
6	Com fer el nomenament d'un metge per formar part d'un òrgan de govern?

Introducció

La Comissió de l'Ordenació de la Professió ha elaborat recentment un document sobre la participació dels metges en la gestió del centre de treball, en el que es recomana que aquesta participació es faci a través de juntes de professionals, de comissions clíniques i de comitès tècnics que han d'estar funcionant en tots els centres, i també amb la intervenció activa del metge en l'organització de la pròpia activitat diària en les unitats de treball. El document redefineix el paper del cap de servei, o d'unitat assistencial, i el del director assistencial, com a elements claus de les empreses sanitàries. En el si de la Comissió s'ha ampliat la reflexió sobre la conveniència d'un major compromís dels metges amb les institucions en les que treballen i s'ha analitzat si aquest compromís es veuria potenciat si també existís una participació dels metges en els òrgans de govern de les institucions. Aquesta reflexió constitueix la part essencial d'aquest segon document.

Abans de formular propostes i recomanacions concretes, s'ha considerat convenient incloure en aquest document una breu descripció de la composició i les funcions dels òrgans de govern de les institucions sanitàries del nostre país

Els òrgans de govern de les institucions sanitàries

L'òrgan de govern és l'instrument amb el que es dota la propietat per exercir les funcions que li corresponen a cada entitat, ja sigui una xarxa de centres hospitalaris i no hospitalaris, com és el cas de l'ICS o de SAGESA que tenen alhora hospitals, centres d'atenció primària i centres sociosanitaris, o un centre únic, tant un hospital, un centre sociosanitari o un centre d'atenció primària gestionat per un equip de base associativa (EBA). El titular d'aquesta propietat, en el cas d'un centre hospitalari, pot ser un ajuntament -com els hospitals municipals-, una ordre religiosa -com l'Hospital de Sant Joan de Déu o l'Hospital dels Camils-, una mutualitat -com l'Hospital Mútua de Terrassa-, una fundació privada -com l'Hospital de Granollers-, una cooperativa de metges -com l'Hospital de Barcelona-, la pròpia Generalitat -com l'Hospital de Terrassa-, una empresa privada -com la majoria de clíniques-, o pot ser que una entitat tingui una propietat compartida, amb més d'un titular -com l'Hospital Clínic, que ara és propietat del consorci format per la Generalitat, l'Ajuntament i la Universitat-.

El nom que rep aquest òrgan de govern varia segons la institució, com ara el del "Patronat", en el Clínic, "Consell d'Administració", en l'ICS, "Consell Rector", en l'Hospital d'Igualada, etc.; però tots els òrgans de govern tenen un procediment de funcionament similar, que ve determinat pels estatuts de cada entitat, i unes funcions, competències i responsabilitats, també definides per cada un d'aquests.

Composició

L'òrgan de govern d'una institució sanitària està format per persones, la majoria de les quals pertanyen a l'entitat propietària (ja siguin funcionaris -si aquesta és la Generalitat o un ajuntament-, empleats -si es tracta d'una mútua-, religiosos -si l'entitat depèn d'una ordre religiosa-, o accionistes -si es tracta d'una institució privada-) i reben la denominació de consellers o de patrons segons el tipus d'entitat. A més d'aquestes persones, la propietat pot considerar adient incorporar altres persones, de perfil més independent o singulars, provinents de la comunitat, que tinguin un reconeixement en el camp social i professional, així com coneixements rellevants en el camp econòmic o assistencial, amb la finalitat de maximitzar el valor tangible o intangible de l'entitat. Les proporcions i característiques de les persones que han de constituir l'òrgan de govern de cada institució han de venir definides en els estatuts de cada una d'aquestes.

És entre aquests membres no relacionats directament amb la propietat, que s'hauria de considerar la possibilitat o la conveniència que hi haguessin metges. La presència de metges en els consells d'administració, o denominació equivalent en les institucions sanitàries, s'hauria d'interpretar, en tot cas, com una voluntat de la propietat, que seria sensible al plantejament fet des de la professió mèdica, tal com es recomana en aquest document.

Conseqüentment, en aquest text s'examinen les raons que es podrien plantejar per justificar que la propietat sol·licités la presència de metges en els esmentats consells, així com les seves possibles funcions.

Funcions

La funció fonamental dels òrgans de govern de les institucions sanitàries és facilitar el compliment de les finalitats d'aquestes institucions, la qual cosa implica:

- Fixar i vetllar per la missió, valors i objectius de la institució
- Assegurar la sostenibilitat o el creixement econòmic i patrimonial de l'empresa
- Assumir les responsabilitats fiscals i financeres que li corresponguin, fins i tot les penals
- Aprovar la memòria anual i la liquidació del seu pressupost
- Fixar les polítiques estratègiques
- Donar garantia de continuïtat dels projectes de l'entitat
- Aprovar, i modificar si cal, els estatuts de la institució i les normes de funcionament intern de la institució i dels òrgans de govern
- Aprovar els plans d'inversions relatius a la construcció i remodelació dels centres
- Nomenar el màxim òrgan executiu en qui es delega la gestió directa de la institució, i a qui se li exigeix el rendiment de comptes del compliment del pla estratègic, en el qual s'hauran definit els objectius i les prioritats

El funcionament intern de tots els òrgans de govern, així com la seva composició, han d'estar definits en els estatuts de cada entitat

Característiques exigibles als membres dels òrgans de govern

1. Compromís amb la propietat
2. Facilitat per pensar en termes de sistema i context
3. Habilitat i voluntat per tractar amb valors, visió i llarg termini
4. Habilitat per participar activament en les deliberacions
5. Disposició a permetre a d'altres la presa de decisions
6. Bona reputació
7. No tenir conflicte d'interessos
8. Comprometre's a mantenir independència de grups polítics o sindicals, i basar-se en la seva activitat com a patró o conseller en les opinions pròpies obtingudes de la seva experiència i professionalitat

Valoració de la situació actual

Hem de considerar, en primer lloc, que les principals preocupacions del metge són la seva tasca professional (majoritàriament assistencial i de formació continuada) i les circumstàncies més properes a la mateixa. Existeix un cert desconeixement sobre què són i per què serveixen aquests òrgans de govern; i hi ha la tendència a atribuir al gerent de la institució un poder superior al que té, i als òrgans de govern un lloc més secundari. Això provoca freqüentment un desconeixement mutu dels condicionants de les tasques i necessitats d'ambdues parts. La causa d'aquest aparent paper d'autoritat màxima del gerent és potser a causa, en part, de la inhibició dels òrgans de govern en alguns temes, o per una voluntat de protagonisme per part de les gerències, en altres casos.

Aquestes dues situacions poden justificar que els metges desconeguin els veritables òrgans de govern de les seves institucions a qui haurien d'adreçar les seves queixes o les qüestions que els preocupen. Les queixes dels metges s'adrecen habitualment als que representen l'autoritat en el lloc de treball, és a dir al delegat de la junta del patronat o del consell rector, que és el gerent de la institució.

Els òrgans de govern tenen la responsabilitat de donar les instruccions i fixar les prioritats de manera clara als gestors, així com de remarcar-los-hi la importància dels professionals de les seves institucions

Convé que hi hagi presència de metges en els òrgans de govern de les institucions sanitàries?

A favor de la presència de metges podríem considerar les següents raons:

1. Aportarien una visió sanitària, i específicament mèdica, als membres del consell rector i contribuirien a determinar més acuradament l'ordre de prioritats en el govern de la institució.
2. Aportarien la sensibilitat professional dels metges per millorar l'eficiència i garantir el seu compromís amb els valors de la institució i els seus objectius.
3. Afavoririen, en els gestors, actituds de consens en la gestió diària del centre i una definició del seu paper davant l'òrgan de govern.
4. Aportarien la seva experiència i/o el coneixement sobre el funcionament d'altres institucions i organitzacions professionals, en les que hagin treballat o col·laborat.

La procedència del metge, de la pròpia institució o extern a aquesta, queda a criteri de l'òrgan de govern, el qual tractarà d'evitar, amb la seva elecció, un eventual conflicte d'interessos

Com podrien incorporar-se metges a les juntes de govern?

No es podria fer automàticament, ja que abans s'haurien de canviar els estatuts de cada institució on es defineixen les característiques dels òrgans rectors i la seva composició, i en els que, actualment, no es contempla la presència de metges, almenys en tant que representants dels que fan activitat assistencial.

La Comissió de l'Ordenació de la Professi6 recomanarà, a totes les institucions sanitàries, la presència de metges en els seus òrgans rectors, especialment en les institucions en les que l'Administraci6 hi té un paper majoritari (consorcis) o exclusiu (ICS)

Característiques dels metges candidats a ser patrons o consellers

No hi ha un perfil ben definit del metge que pot ser útil en el consell rector d'una institució sanitària, ja que no hi ha tradici6 d'aquesta participaci6. No obstant, es podrien suggerir algunes característiques que podrien facilitar la selecci6 d'aquests candidats:

1. Coneixement del model sanitari
2. Expertesa professional
3. Habilitat i voluntat per tractar amb valors i visi6 a llarg termini

Com fer el nomenament d'un metge per formar part d'un òrgan de govern?

Lògicament aquesta és una competència del propi òrgan de govern. Cal considerar que les persones que formen part d'aquests òrgans disposen d'elements d'informaci6 suficients per escollir un o més metges amb els requeriments que descrivíem en una secci6 anterior. Els col·legis de metges, i altres institucions del món professional i acadèmic, poden oferir el suport necessari a les entitats que desitgin nomenar un metge pel seu òrgan rector.

En definitiva, considerem desitjable:

1. Que es faci la màxima difusi6 entre els metges sobre què són els òrgans de govern i qui els integra en cada institució.
2. Que les institucions revisin i adequin els seus estatuts i reglaments perquè sigui possible la incorporaci6 de metges en els òrgans de govern.
3. La presència de metges en els òrgans de govern ha de fer-se evitant que aquests es puguin trobar en situaci6 de possibles conflictes d'interessos.

